Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta“ ese în fiecare ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumără la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administratiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şese lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 97. Braşovŭ, Lunĭ, Marţĭ 1 (13) Maiu 1890.

Braşovŭ, 30 Aprilie st. v.

Abia a auḑitŭ reptila bugetară din Cluşiu glasulŭ văetătorŭ alŭ cucuveicei oficióse din Pesta, că statulŭ acesta e plinŭ de „naţionalităţĭ streine“, şi a şi începutŭ şi ea sĕ ţipe în contra „elementelorŭ streine“, carĭ „lucră la dĕrîmarea instituţiunilorŭ statului maghiarŭ.“

Lozinca este, ca „sĕ se 'ndeplinéscă cu cea mai mare grabă lucrarea de transformaţiune şi ca sĕ se pună edificiulŭ statului pe base naţionale maghiare la adăpostŭ în contra streinilorŭ, carĭ îlŭ ameninţă cu totală ruinare.“

„Nemzet“ din Pesta susţine, că „naţiunea suntŭ numai Ungurii“ şi că „naţionalităţile streine“ nu suntŭ egalŭ îndreptăţite cu „naţiunea.“ „Kolozsvar“ se grăbesce a trage consecinţele din acéstă distincţiune şi o face acéstă în felulŭ sĕu, folosindu-se de cea mai tristă apariţiune în viéţa statului acestuia, de emigrărĭ, spre a justifica despotismulŭ „naţiunei.“

Cu totulŭ ciudată şi straniă este conclusiunea, la care ajunge fóia cluşiană. Prin emigrarea ţĕranilorŭ românĭ din Ardélŭ, ḑice ea, România se'ntăresce şi devine pe ḑi ce merge unŭ statŭ totŭ mai puternicŭ naţionalŭ. România are norocŭ, că nu e avisată la elemente streine; ea se sporesce cu unŭ elementŭ, cu care unindu-se formézā unŭ corpŭ; ea de regulă apasă pe Jidovĭ, ér pe muncitorii maghiarĭ îĭ dă mai la códă. De aci urmézā, după „Kolozsvar“, că şi statulŭ „maghiarŭ“ trebue sĕ apese pe „elementele streine“, căcĭ e lucru invederatŭ, că „numai acelŭ elementŭ póte susţiné statulŭ, care deodată cu pustiirea luĭ şi elŭ se pustiesce, ér nu acelŭ elementŭ, care caută în vecinătate o patriă mai bună, mântuindu-se de pe corabia, ce se cufundă“.

Astfelŭ de gugumănii n'ar merita nicĭ cea mai mică atenţiune, dér le relevămŭ numai pentru ca sĕ se vĕḑă, ce curentŭ nenorocitŭ s'a produsŭ în ḑiaristica maghiară, despre care ḑice şi fóia naţională săsĕscă din Sibiiu, că şi-a perdutŭ tótă ruşinea faţă cu naţionalităţile.

Contraḑicerile, ce le vedemŭ şi în espectorările reptiliei din Cluşiu, suntŭ unŭ lucru obicinuitŭ în pressa unguréscă. Nicĭ nu s'ar puté altfelŭ, când ea apĕră o causă atâtŭ de nedréptă şi desperată.

Rĕmnindŭ la noroculŭ României, „Kolozsvar“ ḑice, că acésta nu e avisată la elemente streine. De aci urmézā logicŭ, că *statulŭ ungarŭ e avisatŭ la elementele*, pe care foile unguresci le declară de „elemente streine“.

Décă este dér avisatŭ statulŭ la aceste elemente, care formézā maioritatea covĕrşitóre a poporaţiunei luĭ, credŭ óre gazetarii unguri, că vorŭ pute face norocŭlŭ statului prin aceea, că vorŭ prigoni şi sugruma aceste elemente?

Şi-apoi óre la emigrărĭ e vorba numai de elemente nemaghiare? Nu emigrézā în statulŭ vecinŭ, în România, şi muncitorĭ ungurĭ, şi mai alesŭ sĕcui în proporţiă relativŭ multŭ mai mare? Şi óre emigrézā ei, pentru că nu le pasă décă statulŭ se va pustii, orĭ pentru că nu'i pasă statului şi guvernului, că ei se pustiescŭ?

Emigrările suntŭ cea mai viă dovadă, că statulŭ acesta sufere de o grea bólă, de care nu e ferită nicĭ „naţiunea“ şi care cu teorii nebune şi neruşinate, ca cele amintite, nu se va puté în vecĭ lecui. Căcĭ chiar de ar fi aşa, cum ḑice „Nemzet“ cu codiţele luĭ, că adecă naţionalităţile din acestŭ statŭ arŭ fi „streinĭ fără patriă“, stăpânirea ar trebui sĕ procédă cu totulŭ altfelŭ faţă cu ele, când scie că e avisată la ele.

Dér aceia, carĭ propagă asemenĭ nenorocite teorii şi pĕrerĭ, sciu fórte bine, că naţionalităţile suntŭ o parte integrantă şi încă partea cea mai însemnată în Ardélŭ şi Ţéra unguréscă. Sciu, că suntŭ băstinaşe şi au dreptulŭ de a pretinde sĕ fiă egalŭ îndreptăţiţe în tóte privinţele cu Ungurii. Dér fiindcă aceştia printr'unŭ norocŭ orbŭ au ajunsŭ sĕ aibă aḑi numai ei în mână şi pânea şi cuţitulŭ, cutéză conducĕtorii lorŭ a spera, că acéstă stare de lucrurĭ se va puté susţiné pentru veciă, cutéză a crede, că Europa îi va sprijini!

Deşartă speranţă şi credinţă. Alte naţiunĭ multŭ mai puternice şi cu adevĕrată cultură s'au încercatŭ sĕ înóte în contra curentului firescŭ, dér tendinţele lorŭ au fostŭ spulberate de puterea luĭ.

Aşa va fi şi cu „lucrarea de transformaţiune“ a acelora, carĭ nesocotescŭ drepturile popórelorŭ, la care e avisatŭ statulŭ ungarŭ. Şi viitorulŭ va dovedi, că nicĭ acestŭ statŭ nu e scutitŭ de legile firescĭ, ce stăpânescŭ tóte celelalte state, şi că numai în egala îndreptăţire îşĭ va puté afla mântuirea.

Conferinţa

preoţilorŭ din districtulŭ protopopescŭ alŭ Beiuşului.

Petranĭ, 10 Maiu 1890.

Stim. Domnule Redactorŭ!

Vĕ rogŭ sĕ binevoiţĭ a publica în colónele preţuitei toi „Gazeta Transilvaniei“ următórea însciinţare:

Preoţii românĭ gr. cat. din districtulŭ protopopescŭ de Beiuşŭ au fostŭ dóră primii, carĭ s'au întrunitŭ într'o *conferinţă districtuală în causa scólelorŭ nóstre confesionale, de multe-orĭ atacate prin inspectorii regescĭ, şi în specie în causa gimnasiului gr. cat. românŭ din Beiuşŭ, care s'a atacatŭ în fundamentulŭ sĕu prin ordinaţiunea ministerială din 22 Iulie 1889.*

Conferinţa s'a ţinutŭ în 29 Martie st. n. a. c. în parochia de Fenişŭ sub presidiulŭ Rvdsmului D. protopopŭ **Augustinŭ Antalŭ**, parochŭ în Beiuşŭ, fiindŭ de faţă următorii On. D. preoţi districtualĭ: **Antoniu Palladi**, din Fenişŭ, **Augustinŭ Balaşiu**, din Fizişŭ, **Antoniu Papfalvi**, din Delanĭ şi Dragotenĭ, **Georgiu Marianŭ**, din Presaca, **Augustinŭ Tardiu**, din Negru, **Demetriu Nistorŭ**, din Petranĭ, **Dionisiu Văcărescu**, din Valanĭ, şi **Augustinŭ Antalŭ** jun. din Uilacŭ.

Era o representaţiune de totŭ măréţă, de totŭ surprinḑĕtóre, a vedé aceştĭ bărbaţĭ blânḑĭ, aceştĭ bărbaţĭ dedaţĭ a suferi rane grele, dedaţĭ a suferi fără căinţă şi fóme, şi sete, şi asuprirĭ nedrepte, sĕ veḑĭ aceştĭ bărbaţĭ, conduşĭ întru tóte de spiritulŭ moderaţiunei şi abnegaţiunei, deodată cuprinşĭ de simţĕmêntulŭ *indignaţiunei* celei mai vehemente faţă cu „illegalităţile flagrante“ comise în contra clenolielorŭ celorŭ mai preţuite ale poporului românŭ, şi arḑêndŭ în flacăra unei *însufleţirĭ sânte pentru limba lorŭ română*, care „*este cestiune de viéţă pentru ierarchia nóstră, pentru Biserica nóstră.*“

Ca resultatŭ alŭ acestei consultărĭ însufleţite s'a adusŭ următórea decisiune:

Noi preoţii gr. cat. românĭ din districtulŭ protopopescŭ alŭ Beiuşului, adunaţĭ în conterinţă districtuală, *ne simţimŭ rĕniţĭ în modulŭ celŭ mai tiranŭ în inimile nóstre prin atacurile ce se intenteză de unŭ timpŭ încóce în contra şcólelorŭ nóstre confesionale şi în specie în contra caracterului catolicŭ şi românŭ alŭ gimnasiului din Beiuşŭ*, prin carĭ atacurĭ se *intenţionéză ruinarea crescerei fiilorŭ noştri.* — Dreptŭ aceea constrînşĭ de necesitatea apĕrărei celorŭ mai nobile interese ale religiunei şi culturei fiilorŭ noştri: *declarămŭ de faptŭ violentŭ, contrarŭ legei naturale şi legei positive dumneḑeescĭ, contrarŭ chiar şi legilorŭ clare ale patriei nóstre, orĭ-ce încercare, provenită de orĭ-unde cu scopŭ de a strămuta sĕu plane a nimici caracterulŭ catolicŭ şi românŭ alŭ şcólelorŭ nóstre confesionale, şi în specie alŭ gimnasiului din Beiuşŭ, declarându-ne gata spre orĭ-ce jertfă întru apĕrarea legală a caracterului şi esistenţei acestorŭ institute de interesŭ vitalŭ pentru naţiunea şi Biserica nóstră.* — Ca însĕ acéstă apĕrare sĕ pótă avé unŭ resultatŭ mai îmbucurătorŭ prin unirea puterilorŭ împrăştiate; ca lupta nóstră susceputā spre apĕrarea credinţei şi culturei poporului nostru sĕ fiă lupta sântă a unei legiunĭ bine organisate, alŭ căreia capŭ cu prudinţă duce la învingere însufleţirea ostaşilorŭ subordinaţĭ: decidemŭ sĕ se îndrepteze din acéstă conferinţă *o rugare* cătră Ilustrissimulŭ nostru Episcopŭ diecesanŭ, ca sĕ binevoiéscă graţiosŭ *a conchiăma* în timpulŭ celŭ mai deaprópe *unŭ sinodŭ diecesanŭ*, în care sĕ se statoréscă modulŭ şi mijlócele apĕrării şcólelorŭ nóstre confesionale, şi în specie a gimnasiului din Beiuşŭ şi încâtŭ afacerea congruei se colportéză în ḑiare în diferite combinaţiunĭ, şi acéstă causă sĕ se pună spre consultare.

Ni-amŭ ţinutŭ de datorinţă a da publicităţii în colónele preţuitei nóstre „Gazete“ acea decisiune mai cu sémă **acum, când afacerea şcólelorŭ din Nirŭ-Adonŭ, Nirŭ-Aciadŭ şi St.-Georgiu-Abranŭ** justifică în modulŭ celŭ mai tristŭ **acţiunea nóstră.**

Primiţĭ, Onor. Domnule Redactoru, esprimarea stimei mele distinse şi salutarea mea naţională!

Alŭ Domniei Vóstre

servŭ plecatŭ:
Demetriu Nistorŭ,
notarŭ districtualŭ.

DIN AFARĂ.

Foile rusescĭ şi Bosnia şi Herţegovina.

Amŭ amintitŭ de atâtea-orĭ, că foile rusescĭ dau mereu nutremêntŭ agitaţiunilorŭ din Peninsula Balcanică şi în timpulŭ din urmă se ocupă cu multă predilecţiă de sórtea Bosniei şi Herţegovinei, pe carĭ ar voi bucurosŭ sĕ le scótă de sub stăpânirea austro-ungară. Privitorŭ la deputaţiunea constătătóre din câţĭ-va begĭ, care ar avé sĕ mérgă pe la curţile europene, observase deja „Köln. Ztg.“, că ea nu va fi primită la nicĭ unŭ casŭ în ministeriulŭ de esterne din Berlinŭ. Faptŭ însĕ e, că până acuma nu se scie nimica sigurŭ de-o astfelŭ de deputaţiune. Cu tóte acestea se vorbesce, că deputaţiunea din vorbă totuşĭ va pleca, deşi nu la tóte curţile europene, dér la Constantinopolŭ şi Petersburgŭ sigurŭ că va merge. Privitorŭ la acésta „Times“ scrie într'unulŭ din numerii sĕi mai noi următórele: Semi-oficiósele rusescĭ au începutŭ deodată o adevĕrată erupţiune vulcanică în potriva Austro-Ungariei, pentru ocupaţiunea Bosniei şi Herţegovinei. Ele nu potŭ s'o facă acésta fără de a fi inspirate din parte oficiósă şi astfelŭ putemŭ observa cu dreptŭ cuvêntŭ, că guvernul austro-ungar cuprinde totŭ acelaşŭ locŭ în provinciile ocupate, ca guvernulŭ britanicŭ în Egipetŭ. Inainte de ce Austro-Ungaria ar fi provocată sĕ evacueze provinciile, óre-care putere trebue sĕ-i reîntórcă sumele, ce le-a cheltuitŭ de ḑece anĭ încóce, şi sĕ ia rĕspunderea pentru susţinerea ordinei în provincii. Pórta nu este în stare sĕ ia asupra sa rĕspunderĭ financiare séu politice faţă de Bosnia şi Herţegovina şi fiindcă chiar se bucură, că a datŭ din mânile ei aceste provincii, agitaţiunea foilorŭ rusescĭ în potriva ocupaţiunei austro-ungare amŭ puté-o numi fără de sfială unŭ *nonsens*.

Nu e periculŭ?

Cu tóte asigurările ḑiarelorŭ, că emigranţii bulgarĭ desvóltă o mare activitate în Serbia şi că e probabilŭ începutulŭ unei acţiunĭ din partea Serbiei în contra Bulgariei, o telegramă din Belgrad spune, că în cercurile conducĕtóre de acolo se constată, că raporturile faptice nu dau de locŭ cause la seriόse îngrijirĭ şi că nu se scie chiar nimicŭ, ca activitatea emigranţilorŭ bulgarĭ sĕ se fi mai măritŭ. Se ḑice, că guvernulŭ sêrb a primitŭ încă înainte de Pascĭ încunosciinţărĭ, că emigranţii plănuescŭ nisce manevre de natură neîngrijitóre în Serbia şi Turcia. Guvernulŭ sêrbescŭ mai departe este firmŭ decisŭ de a nu suferi pe teritoriulŭ sêrbescŭ nicĭ o agitaţiune séu conjuraţiă în contra statului vecinŭ ba încă deja de multŭ a ordonatŭ prefecţilorŭ din districtele aprópe de frontieră, ca sĕ împedece în totŭ chipulŭ orĭ ce

turburărî la granițe, pentru ca planurile emigranțiloră să fiă zădărnicite. Pănă acum autoritățile sêrbescî încă n'au ajuns în posiția de a păși față cu emigranții, findcă din partea acestora nicî că s'a făcută fiă și cea mai mică încercare de agitațiune primejdiósă. Locurile competente suntă de convingerea, că liniștea nu se va conturba în curêndă la granițe. Puținii emigranțî, ce se țină pe teritoriu sêrbescă, nu suntă apróре de hotarele țĕrei.

Procesulă lui Panița.

In ḑilele trecute s'a începută pertractarea finală a procesului maiorului Panița și a complicilorū săi conjurațî, 14 la numĕră și anume: Alesandru Rizoff, Tateff, Abalansky, Ciavdaroff, Nojaroff, Stamenoff și Stefanov, oficerî în disponibilitate; Moloff și Kisimoff, căpitanî; Armandoff, Rizimoff, Mateeff și Kesimoff, cetățenî din Sofia, și în fine Kolobkov, oficeră în reservă și supusă rusescă. Panița este acusată mai întâiu cu aceea, că a purtată corespondență secretă cu secretarulă legațiunei rusescî din Bucurescî și cu dragomanulă agenției diplomatice din Sofia; a avută legăturî de-apróре c'ună omă, care'șî subscria scrisorile cu inițialele „I. A." sub carî se înțelege Ivan Akmacevicî Sinojev, conducĕtorulă afacerilorū pentru părțile asiatice din ministeriulă de esterne în Petersburgă. In corespondența acésta Panița e provocată de repețiteorî să între în legăturî cu deputații din Sofia, să se tocméscă cu Stambulov, pe care, décă va pută, să'lă pună sub piciorulă său și să provóce turburărî în mai multe puncte ale țĕrei. Epistolele schimbate între Panița și Akmacevicî vorbescă și de banî și arme. Panița mai departe e acusată cu aceea, că pe timpulă când petrecea (la 1887) în Rusciucă, fiindă chemată de secretarulă legațiunei rusescî din Bucurescî a mersă în Giurgiu, unde s'au întâlnită amêndoi. După convorbirea lui cu Vilianov, Panița a întrată în tractărî cu legațiunea ruséscă din Bucurescî, cu scopă să facă o lovitură de stată în Bulgaria, la care lucru s'a alăturată și Kolobkov, ca agitatoră împuternicită. Privitoră la acésta tribunalulă dispune de o scrisóre a lui Jacobsohn, dragomanulă legațiunei rusescî din Bucurescî, către Kolobkov, care întăresce cele dise mai susă. Complicii lui Panița suntă acusațî pentru atentată în potriva capului țĕrei și pentru conjurațiă de a face o lovitură de stată în Bulgaria. Actulă de acusațiă înșiră o mulțime de scrisorî subscrise tóte cu nume false.

Proiectulă militară germană.

Impĕratulă germană a primită noulă presidiu ală parlamentului germană și cu acéstă ocasiune împĕratulă accentuă importanța proiectului militară, care cere numai aceea, ce e mai urgentă trebuinciosă. Cu privire la aceste cuvinte ale împĕratului, e vrednică de observată o comunicare din Berlină apărută în „Saale-Zeitung" din Halle, care asigură, că cancelarulă imperiului, Caprivi, va interveni în persónă în parlamentă pentru a se primi neschimbată proiectulă și cu acéstă ocasiune va da importante lămurirî asupra situațiunei politice generale.

Cestiunea evacuării Egiptului.

Tractările ce urméză între cabinetulă din Londra și între Pórtă, pentru deșertarea Egiptului de către trupele engleze, se pot considera ca fără nicî o perspectivă de reușită, deórece ministrulă președinte englesă Salisbury nu e nicîdecum aplecată și nicî în posițiune a face concesiunî în acéstă punctă. Atitudinea acésta și-o motivéză guvernulă englezū cu aceea, că în urma rivalității politice coloniale a puterilorū europene situațiunea de aḑi e cu totulă altfelă decâtă sub Gladstone. Interesele Angliei suntă legate cu ale Egiptului în așa mĕsură, încâtă nicî nu se póte cugeta la o evacuare a acestui teritoriu.

SCIRILE ḐILEI.

Incă o poruncă. D-lă ministru Csaky a adresată o ordinațiune ministerială către tóte autoritățile bisericescî și către inspectorii scolarî, în care suntă provocațî ca să dea mai multă atențiune studiului constituțiunei patriei în scólele poporale. Ministrulă mai ḑice, că ar fi înțelesă, că elevilorū dela institutele preparandiale nu li-se propune acéstă studiu după cuviință. Pentru acésta ministrulă provócă pe respectivele autorități, ca la scólele și institutele de sub îngrijirea lorū să se propună acéstă studiu așa după cum prescrie legea.

***

Loteriă în folosulă școlei din St. Nicolaulă-m. Starea Românilorū din opidulă numită, deosebi însĕ starea scólei lorū era rea. Comuna a fostă chiar amenințată din partea autoritățilorū politice cu dărîmarea școlei. Sêrbii, abia $1/3$ din poporațiune, înainte cu 4 anî au edificată o scólă frumósă; pentru Românî s'a lucrată cu deadinsulă să rĕmână în întunerecă și rușinațî înaintea lumei, ḑice „Luminătorulă". Sosindă în comună, preotulă S. Petroviciu prima atențiune și-a întors'o spre școlă. Pe risiculă său propriu, după ce banî gata nu erau, s'a apucată în tómna trecută de ridicarea unui edificiu pomposă scolară, carele a costată 5400 fl. Acesta e gata și peste puține ḑile se va preda destinațiunei sale. E ună edificiu cum mai frumosă nu este altulă d'asemenea menițiune în comitată nicî la o națiune. Cu ajutorulă lui Dumneḑeu s'a plătită jumĕtate din sumă: 2200 fl., fără ca spre acéstă scopă să se fi făcută aruncă pe poporă nicî măcară ună cruceră. Pentru acoperirea restului s'a cerută dela guvernă permisiunea ca să arangeze o lotĕriă în favórea școlelorū. Abia în 4 Martie a. c. au ajunsă ómenii la resultată: li-s'a concesă a emite 30,000 de losurî a 30 cr. și totodată și ună favoră: ca în locă de 20% să solvéscă numai 5% percentuațiunea. Décă vorū avé norocă de a vinde tóte losurile, li-ar rĕmâné și ceva profită curată, spre a depura restanța și a ridica îndată și a treia classă, pentru fete. Cumpĕrătorii losurilorū potă spera multe câștigurî, în valóre pănă la 2000 fl. v. a. Câștigulă primă va fi o vacă frumósă de Svițera în prețū de 150 fl., 2) o trăsură nouă în prețū de 120 fl., 3) hamurî și frâne în prețū de 75 fl., 4) o masă cu 6 scaune în prețū de 50 fl., 5) ună dulapă în prețū de 30 fl., 6) două paturî în prețū de 30 fl., 7) aristonă cu 12 note în prețū de 25 fl., 8) ținĕtoră de țigărî cu instrumentă musicală în prețū de 12 fl. și alte multe felurite obiecte lucrate de damele din locă și din giură.

***

Ună protestă ală Cehilorū tinerî. Circulă o petițiă pentru subscrierî prin întrégă Boemia, care e de a se adresa dietei provinciale și prin care *se protestéză fórte hotărîtă* în contra pactului cehogermană încheiată în Viena. In petițiă se cuprindă următórele: Protestândă în potriva pactului din Viena, vătĕmătoră pentru națiunea nóstră, rugămă pe dieta provincială boemă, ca *să nu lase ca pactulă să se ridice la valóre de lege.* Rugămă mai departe pe dieta provincială să împiedece împărțirea țĕrei după naționalități, să nu permită dispariționea minorităților cehice în ținuturile germane, să apere drepturile de stată ale corónei cehe și să nu permită ca limba minorității germane să fiă dominantă, ca prin acésta limba națiunei istorice, limba maiorității cehe, să se degradeze a fi subordinată.

***

Funcționarii de stată obligațî la serviciulă militară. Considerândă, că prin noua lege militară s'au schimbată raporturile, ministrulă de finanțe, precum spune „P. Hirlap", a cassată § 83, I din normele serviciului financiară și a ordonată: Décă funcționarii de stată obligațî la serviciulă militară, inclusive practicanții, mai departe funcționarii subalternî afară de garḑii financiarî (finanții) — și servitorii suntă convocațî, devină supranumerarî, păstrându-șî rangulă, resp. însușirile lorū oficiale, și loculă lorū póte fi ocupată; din ḑiua depărtării lorū încetéză lefurile și nu primescă nicî o dotare orî ajutoră. Décă serviciulă lorū activă s'a finită — și în astfelă de casurî se socotesce în serviciulă statului — trebue să se anunțe la autoritățile lorū superióre în timpă de 30 de ḑile, arătândă documentele, că suntă trecuțî în reservă orî concediațî, altfelă îșî vorū perde posturile; autoritățile amintite vor dispune de aseḑarea acestorū funcționarî supranumerarî în cerculă lorū de activitate, eventuală vorū raporta ministerului și pănă la așeḑarea respectivilorū iau dispozițiunî a le plăti lefurile de mai nainte. Totū așa se procede și cu oficerii de reservă din serviciulă financiară, carî facă serviciu militară de probă cu scopă de-a fi activațî în armată orî la honvedî. Er acei oficerî de reservă, carî facă servicii pentru a'șî câștiga dreptă la înaintare în grad, dér șî-au cerut de mai nainte concediu, îșî primescă lefurile și în timpulă acestui concediu.

***

A pățit'o jupânulă. In comuna Marcoșă, s'a întêmplată în ḑilele trecute un casă fórte tragică. Proprietarulă Sipos Pál eșindă la câmpă a vĕḑută cum doi țĕranî sapă ună șanță în jurulă unui pămêntă. Sipos Pál le-a ḑisă cu óre-care rĕutate, ca să se lase de trĕba lorū, căcî aḑi, mâne se va face comasațiă și în Marcoșă și atuncî loculă acela nu va mai fi ală lorū. Unulă dintre țĕranî întărâtata se turbură de vorbele lui Sipos, încâtă se repeḑi la elă și'lă lovi în capă cu hârlețulă, astfelă că Sipos căḑu numai decâtă la pămêntă. Rana este așa de grea, încâtă nu e speranță să rĕmână în viĕță. Așa ne spune „Kolozsvár".

***

Alegere de episcopă. In Trencin s'a făcută în ḑilele trecute alegerea de episcopă ev. ref. pentru districtulă Tisei. In ḑiua fixată nu s'a putută face alegerea, căcî s'a provocată certă și turburare, încâtă s'a disolvată adunarea. Maghiaronii și șoviniștii ungurî — totū ei de către pădure — de năcasă au intentată procesă disciplinară Slovacilorū, carî fiindcă au voită să 'șî apere interesele lorū bisericescî, suntă érășî numițî panslaviștî". In altă ḑi dușmanii Slovacilorū, prin uneltirile lorū, au isbută a alege episcopă pe omulă lorū Paulă Zelenka, cu 92 din 162 voturî.

***

Festivitatea instalărei d-lui preotă *Davidă Tĕrfălógă*, s'a ținută — după cum ni-se anunță — erî, Dumineca, în 11 Maiu (29 Aprilă) în biserica gr. or. din Reșița montană. Cu ocasiunea instalărei s'a dată în onórea d-sale ună banchetă. La 8 óre séra reuniunea română de cântărî și musică din Caransebeșă împreună cu cooperarea corului vocală a reuniunei locale de cântărî și musică au dată ună concertă cu următorulă programă: 1. „Etă ḑiua triumfală", coră bărbătescă de Rumpel. 2. „Cântecă ostășescă", coră bărbătescă de G. Stefănescu. 3. Himn ocasională, coră femescă de Al. Flechtenmacher. 4. „Suspinulă", coră bărbătescă de A. Sequens. 5. „Senină și furtună", coră bărbătescă de J. Vorobchievich. 6. „Gândesce-te la mine", coră mixtă de E. Popescu. 7. „Fraternitatea", cor bărbătescă de Adam. 8. „Cântecă de pădure", coră bărbătescă de Braun. 9. „Tricolorulă", coră mixtă de Porumbescu. 10. Stéua României", coră bărbătescă de Karrasz. După concertă urmă jocă. Venitulă curată era destinată pentru acoperirea speselorū corului dela Caransebeșă.

***

Reuniunea pompierilorū din opidulă Blașiu a arangiată erî Dumineca *Maialulă* său în „Berculă metropolitană".

***

Vagónele cu casane (căldărî). După o comunicare a direcției clușiane de esploatare a căilorū ferate, contractele de arendare a celorū 185 vagóne cu casane espiră la 18 (30) Iunie a. c. De aceea cei interesațî suntă învitațî a'șî trimite celă mai târḑiu pănă la 8 (30) Iunie a. c. către direcțiunea căilorū ferate în Pesta ofertele lorū privitóre la folosirea resp. arendarea acestorū vagóne. Pentru compunerea ofertelorū, camera de comerciu și industriă din Brașovă dă informațiunile necesare.

Ciuha maghiarisării.

Amă vorbită în două rêndurî despre cea mai nouă espectorare a fóiei maghiare oficióse „*Nemzet*" privitóre la întrebarea sulevată de d-lă Mocsary în dietă, décă statulă are séu nu dreptulă de a maghiarisa. Din causa lipsei de spațiu neputêndă însĕ reproduce din cuvêntă în cuvêntă acele espectorărî, facemă acésta aḑi. Etă ce scrie „Nemzet":

„Popórele au *dreptulă firescă* de-a se alipi de limba și naționalitatea lorū, și cu dreptulă acesta fiăcare naționalitate din Ungaria póte trăi mai liberă, decâtă orî și unde în lumea acésta (???) Dér față cu acésta este o *datoriă firéscă* a statului, ca sĕ-șî valititeze pretutindenî limba și caracterulă său națională. Acolo unde se bată în capete *dreptulă* și *datorința* acésta, în totă loculă *învingerea trebue să fiă a datorinței*, căcî altfelă statulă se va destrăma."

„Fiecare stată din Europa îșî împlinesce acéstă datoriță, ér statulă maghiară nu póte rĕmâné înderĕtă, décă nu vré să fiă ștersă de pe charta Europei. Și bine ar fi să-șî gândéscă odată naționalitățile din Ungaria, că cu acelă dreptă naturală nu pot să trăéscă decâtă pănă atuncî, până când statulă, pe pămêntulă căruia trăescă, îșî va puté susține *caracterulă séu națională maghiară*. Nu este pe totū continentulă nicî ună stată, afară de celă ungară, care nu s'ar nisui mai multă séu mai puțină a assimila *cu puterea* pe locuitorii de limbă streină. (???) Numai Ungaria este uniculă stată în Europa, a căruia legislațiune și guvernă nu folosesce forța brutală față cu naționalitățile. Și étă, care este urmarea lealității (?) și paciinței națiunei maghiare? Este, că agitatorii naționalitățilorū i-se contrariază și sub paciință presupunêndă slăbiciune, prindă curagiu ca să nege statului ungară dreptulă, a căruia exercitare este o datorință pentru elă."

„Da, *statulă maghiară are dreptă de a maghiarisa* și dreptulă acesta și-lă și esercita prin legislațiune și guvernulă său (sic) și încă cu atâta tactă, încâtă nu se vatĕmă sensibilitatea nicî unei naționalități."

„*Maghiarisarea nu este altceva decâtă validitarea statului maghiară în societatea din Ungaria.* Maghiarisarea nu este ună conceptă sinonimă cu germanisarea și valahisarea; find-că germanisarea și valahisarea în Ungaria ar fi validitarea unei naționalități streine într'ună stată streină, și prin urmare ar fi contrară legei și naturei, pe când *maghiarisarea statului maghiară e legală și naturală.*"

„Décă statulă maghiară și legislațiunea maghiară n'ar avé dreptulă să maghiariseze în Ungaria, atuncî dela 1848 încóce apróре fiă-care sistemă de lege ală legislațiunei maghiare e neîndreptățită. Atuncî bravulă deputată d-lă Mocsary, care odinióră era ună stêlpă puternică ală partidei dela 1848 și căruia aḑi îi place a se târî în umbra partidei dela 1848, care atacă articululă V de lege din 1848, care ḑice, că numai acela póte fi membrulă legislațiunei maghiare, care scie ungurescе. Atuncî e o nedreptate și articululă de lege XVIII dela 1879, care întroduce limba maghiară în școlă și care obligă pe învĕțătorii poporalî la învĕțarea limbei maghiare. **Aceste și multe alte legî, tóte maghiariséză**, așa-dér tóte suntă neîndreptățite?

„*Leala* şi faţă cu naţionalităţi peste mĕsură marinimósa naţiune maghiară a decretatŭ prin lege egala îndreptăţire a naţionalităţilorŭ; dér nicĭ-odată n'a decretatŭ egala îndreptăţire a naţionalităţilorŭ cu naţiunea. Pentru-că sĕ nu-şĭ uite *locuitorii străinĭ* din Ungaria distincţiunea aceea: că Maghiarulŭ nu e naţionalitate în acéstă ţéră, ci naţiune; ţéra acésta e locuită şi de naţionalităţĭ strĕine şi statulŭ acesta are cetăţenĭ de *limbĭ strĕine*, dér statulŭ acesta — e *statŭ maghiarŭ*.

Recunoscŭ acum pe faţă oficioşii ungurĭ, că legile unguresci, dela 1848 începêndŭ şi mai alesŭ dela 1879 încóce *tóte maghiariséză*. Nu cumva va susţiné şi după acésta mâne poimâne d-lŭ Csaky în dietă, că proiectulŭ sĕu de lege pentru înfiinţarea de „Kişdedovurĭ" e condusŭ de unŭ spiritŭ opusŭ acestorŭ legĭ şi n'are de scopŭ maghiarisarea?

Asupra espectorărilorŭ de mai susŭ ale lui „Nemzet" ne-amŭ datŭ deja părerea. „*Siebenb. d. Tageblatt*" din Sibiiu face acésta în numĕrulŭ sĕu din urmă, ḑicêndŭ, că publicistica maghiară şĭ-a perdutŭ tótă ruşinea faţă cu naţionalităţile nemaghiare numindu-le „străine" şi declarândŭ maghiarisarea lorŭ ca unŭ punctŭ alŭ programei guvernului. „S. d. Tageblatt" combate apoi şi ea „distincţiunea" celorŭ dela „Nemzet", arătândŭ, că-şĭ batŭ jocŭ de legea de naţionalitate şi ḑice cu dreptŭ cuvêntŭ, că „statulŭ se va destrăma" tocmai prin acestŭ sistemŭ de batjocurire şi de călcare a legilorŭ, nu însĕ prin aceea, că naţionalităţile îşĭ apĕră esistenţa lorŭ naţională. In fine recunósce organulŭ săsescŭ, că espectorările din „Nemzet" ne dovedescŭ din nou, că posibilitatea de a se aplana contrastele cele marĭ esistente devine totŭ mai ilusoriă în urma curentului ce domnesce aḑí în societatea maghiară.

Cum rĕmâne atuncĭ cu „*modus vivendi*" alŭ Saşilorŭ ardelenĭ?

Corespondenţa „Gaz. Trans."

Brăila, 27 Aprilie (9 Maiu) 1890.

Conformŭ promisiunei mele, mĕ grăbescŭ a vĕ însciinţa, că Societatea „Carpaţii", Secţiunea Brăileană, în adunarea ei generală pela 19 Aprilie a. c. şĭ-a constituitŭ biuroulŭ astfelŭ: D-lŭ Atanase *Popescu* preşedinte, George *Avesalonŭ* şi Nicolae V. *Perlea* vice-preşedinţĭ; D. C. *Panţu*, casierŭ; Alecsandru *Căciulă* şi L. *Moldoveanu*, secretarĭ, C. *Molandacŭ*, Ioan G. *Petcu*, Petre *Bancotescu*, Ioanŭ I. *Burduloiu*, membri în comitetŭ.

Totdeodată s'a decisŭ unanimitate a sĕrbători memorabila ḑi de 3/15 Maiu printr'unŭ banchetŭ festivŭ, dreptŭ recunoscinţă pentru memoria martirilorŭ, carĭ au luptatŭ pentru neatêrnarea naţiunei române transcarpatine.

Dée cerulŭ ca acéstă ḑi măréţă şi atâtŭ de sântă, pentru causa Românilorŭ suferinḑĭ, sĕ fiă sĕrbătorită şi în alte oraşe de acei fraţĭ ai lorŭ, carĭ pribegescŭ pe teritoriulŭ României libere!

Baritonistulŭ Dumitru Popovicĭ.

De câtva timpŭ baritonistulŭ D. Popovicĭ, bine cunoscutŭ publicului din Braşovŭ dela două concerte ce le-a datŭ aicĭ, e angajatŭ la teatrulŭ germanŭ din Praga. D-lŭ D. Popovicĭ are pe scena acestui teatru succese strălucite, carĭ 'i pregătescŭ loculŭ în rêndulŭ celorŭ mai vestiţĭ cântăreţĭ. Étă ce scriu ḑiarele din Praga despre succesele cântăreţului românŭ:

„*Bohemia*" scrie despre esecutarea operei „*Walkure*" de Wagner: Partia lui Wotan este una din cele mai grele, pe care numai o înaltă maturitate artistică e în stare a o birui şi a o înfăţişa în înţelesulŭ compositorului poetŭ. *De astă-dată amŭ fostŭ plăcutŭ surprinşĭ prin încredinţarea acestei partii d-lui Popovicĭ*, care are unŭ organŭ dulce, binesunătorŭ şi o esprimare clară. La începutŭ accentuarea şi frasarea, ceea ce se esplică din prima păşire în acestŭ rolŭ, lăsară de doritŭ, dér deja în a doua jumĕtate a scenei cu Brünhilde cântecul, precum şi jooculŭ deveniră mai libere, şi predarea bine cugetată şi înviosată cu nuanţe potrivite în marea scenă a actului alŭ treilea a făcutŭ şi prin aceea o impresiune plăcută, că *frumseţa vocii a făcutŭ sĕ fiă mai puţinŭ simţită lungimea cântecului solo*. După fiă-care actŭ publiculŭ a aplaudatŭ din abundanţă.

Despre representarea operei „*Maskenball*" de Verdi scrie acelaşŭ ḑiarŭ: D-lŭ *Popovicĭ* cântă *pentru prima óră* pe René. După diferitele presemne, ce acestŭ cântăreţŭ le pórtă cu sine în vocea sa dulce şi mlădiósă de baritonŭ, ne puteamŭ aştepta de mai nainte la resultatŭ bunŭ. *Ce privesce pĕtrunderea dramatică*, representatorulŭ are în prima liniă unŭ temperamentŭ sudicŭ plinŭ de focŭ. Şi partea curatŭ musicală a fostŭ cu totulŭ mulţămitóre. In primulŭ andante cu Richard, strîmtoratŭ puţinŭ în situaţia sa acoperită, organulŭ celŭ admirabilŭ îşĭ făcŭ în curêndŭ drumŭ liberŭ şi *valurile abundante ale tonurilorŭ au produsŭ de mai multe-orĭ unŭ efectŭ pĕtrunḑĕtorŭ*. Pentru ântêia-óră amŭ observatŭ eu acolo o *precelinţă a cultivărei vocei*, ce până acum îmĭ scăpase din auḑŭ: anume folosirea unei adevĕrate vocĭ din capŭ (voce di testa) ce se află între tonulŭ din peptŭ şi între vocea subţire falsă, calitate, care la vocĭ de baritonŭ e o raritate de cele mai marĭ.

„*Montags-Revue aus Böhmen*" scrie despre representarea „*Traviatei*": Representarea i-a adusŭ baritonistului d-nŭ *Dumitru Popovicĭ*, care iute s'a făcutŭ iubitŭ, în rolulŭ lui Germont fórte onorifică recunoscinţă din partea publicului şi acésta cu totŭ dreptulŭ. Esprimândŭ textulŭ fórte clarŭ şi spre deplină înţelegere, a cântatŭ de totŭ curatŭ, cu tonŭ ferbinte şi binesunătorŭ, aşa, că *fiindŭ scena deschisă, se ridicarŭ îndelungĭ aplause cu dorinţa sĕ repete aria.* (Hat dein heimatliches Land keinen Reiz für deinen Sinn?), cărei dorinţe însĕ cântăreţulŭ nu cedà, *şi la finele actului fù chematŭ de trei-orĭ pe scenă...* Ne alăturămŭ bucurosŭ judecăţii publicului, că avemŭ în d-lŭ Popovicĭ érăşĭ unŭ cântăreţŭ, care cântândŭ esprimă clarŭ şi lămuritŭ textulŭ.

„*Prager Abendblatt*" scrie despre representarea operei „*Rigoletto*" de Verdi: D-lŭ *Popovicĭ* avea sĕ lupte în contra tuturorŭ mâreţelorŭ impresiunĭ, ce le lăsaseră d-nii Padilla şi d'Andrade la publiculŭ nostru şi *obţinù unŭ succesŭ strălucitŭ*. Tonulŭ sentimentalŭ ce l'a învĕţatŭ d-lŭ Popovicĭ în creaţiunile lui Wagner şi *care nu se póte din destulŭ apreţia, ilŭ scie validita şi în lucrărĭ ce n'au de locŭ pretenţiunea de a fi musicale. Chiar şi în privinţa representărei* mai că n'a lăsatŭ sĕ se ivéscă nicĭ o asemĕnare nefavorabilă pentru elŭ cu marii sĕi antecesorĭ în acéstă partiă şi pasiunea înflăcărată până la sĕlbătĕciă de gesturĭ şi mişcare o trecŭ asupra întregului tonŭ. *In actulŭ alŭ doilea cerură auḑitorii însufleţiţĭ sĕ repete marea ariă cu Gilda, dér cântăreţulŭ nu cedà acestei cererĭ.*

Celelalte ḑiare scriu despre representarea operei „*Rigoletto*", că „punctulŭ centralŭ alŭ operei ilŭ forméză partia lui Rigoletto, a cărei însĕmnătate musicală va dura câtŭ timpŭ esistă baritoniştĭ dotaţĭ cu voce, cu înalte disposiţiunĭ şi aplecărĭ firescĭ de actorŭ. D-lŭ *Popovicĭ*, care a cântatŭ rolulŭ principalŭ pentru ântêia óră, *se póte numĕra între cei din urmă* şi de aceea a justificatŭ aşteptările ce se puseseră de mai 'nainte în puterea sa de interpretare. La esecutarea rolului avea o posiţiune cu atâtŭ mai grea, cu câtŭ auḑitorii au încă în amintire prestaţiunile duorŭ distinşĭ representanţĭ, Signor Padilla şi d'Andrade. *Cu atâtŭ mai onorificŭ a fostŭ resultatulŭ celŭ favorabilŭ pentru elŭ. Predarea sa a avutŭ nu puţine momente de efectŭ pĕtrunḑĕtorŭ*, la care a contribuitŭ în modŭ esenţialŭ sunetulŭ abundantŭ alŭ organului sĕu. *D-lŭ Popovicĭ a esecutatŭ splendidŭ în tótă privinţa rolulŭ sĕu celŭ greu.* A fostŭ împărtăşitŭ de recunoscinţa publicului în bogată mĕsură. Astfelŭ de rolurĭ îĭ asigură cântăreţului şi pe viitorŭ simpatiile, ce şi-le-a câştigatŭ în scurtulŭ timpŭ de când petrece pe scena din Praga."

Totŭ aşa se esprimă şi celelalte ḑiare despre succesele strălucite ale d-lui Popovicĭ în operele „Maskenball", „Walküre", „Tamhauser" etc. Până şi de şése-orĭ a fostŭ rechiămatŭ de publicŭ. Tóte vorbescŭ cu recunoscinţă despre vocea puternică, dulce, mlădiósă, abundantă şi deschisă a cântăreţului nostru.

Noi ilŭ felicitămŭ din inimă.

Raportulŭ generalŭ

alŭ consistoriului archidiecesanŭ, ca senatŭ scolarŭ, despre activitatea sa în decursulŭ anului 1889.

(Incheiere din nr. 93.)

f) Invĕţătorii. Şi la rubrica acésta servimŭ cu datele de pe anulŭ scolarŭ curentŭ. Numĕrulŭ totalŭ alŭ învĕţătorilorŭ este 893. Dintre aceştia suntŭ defenitivĭ 429 şi provisorĭ 464. Aceştia se împartŭ éră în două categorii: provisorĭ, cu cualificaţiunea prescrisă 141, ér restulŭ de 323 este categoria învĕţătorilorŭ toleraţĭ, adacă indivíḑĭ, carĭ nu au cualificaţiunea prescrisă de lege, şi suntŭ numai toleraţĭ, ca scólele sĕ nu rĕmână cu totulŭ góle.

Inregistrate după numĕrulŭ învĕţătorilorŭ definitivĭ, oficiile protopresbiterale se presentéză în ordinea următóre:

1. Sibiiu 30 din suma totală 42. 2. Braşovŭ I 26 din 35. 3. Agnita 25 din 37. 4. Branŭ 24 din 32. 5. Sălişte 24 din 27. 6. Sebeşŭ 23 din 39. 7. Braşovŭ II 19 din 23. 8. Orăştiă 18 din 29. 9. Zarandŭ 18 din 39. 10. Cohalmŭ 15 din 21. 11. Treiscaune 15 din 21. 12. Mercurea 14 din 28. 13. Bistriţa 13 din 18. 14. Făgăraşŭ 13 din 33. 15. Sighişóra 13 din 30. 16. Ilia 12 din 32. 17. Unguraşŭ 12 din 21. 18. Avrigŭ 11 din 28. 19. Dobra 10 din 17. 20. Mediaşŭ 10 din 15. 21. Abrudŭ 9 din 21. 22. Câmpenĭ 9 din 19. 23. Reghinŭ 9 din 22. 24. Murĕşŭ-Oşorheiu 8 din 13. 25. Alba-Iulia 7 din 25. 26. Geógiu I. 7 din 23. 27. Haţegŭ 6 din 18. 28. Cluşŭ 5 din 35. 29. Deva 7 din 18. 30. Deşŭ 4 din 22. 31. Lupşa 3 din 19. 32. Solnocŭ 3 din 13. 33. Têrnava super. 3 din 16. 34. Têrnava inferióră 2 din 13. 35 Turda 2 din 13. 36. Cetatea de pétră 1 din 14. 37. Geógiu II 1 din 22.

Inregistrate fiindŭ după numĕrulŭ învĕţătorilorŭ fără cualificaţiunea prescrisă, oficiile protopresbiterale se presentéză în ordinea următóre:

1. Cluşŭ 23 din suma totală 35. 2. Geógiu I 15 din 23. 3. Ilia 15 din 32. 4. Alba-Iulia 14 din 25. 5. Deşŭ 14 din 22. 6. Geógiu II 14 din 22. 7. Zarandŭ 14 din 39. 8 Têrnava superióră 13 din 16. 9. Lupşa 13 din 19. 10. Cetatea de pétră 11 din 14. 11. Făgăraşŭ 11 din 33 12. Sighişóra 11 din 30. 13. Agnita 10 din 37. 14. Avrigŭ 10 din 28. 15. Solnocŭ 10 din 13. 16. Abrudŭ 9 din 21. 17. Deva 9 din 18. 18. Haţegŭ 9 din 18. 19. Câmpenĭ 8 din 19. 20. Mercurea 8 din 28. 21. Reghinŭ 8 din 22. 22. Sebeşŭ 8 din 39. 23. Turda 8 din 13. 24 Orĕştiă 7 din 29. 25. Branŭ 6 din 32. 26. Unguraşŭ 6 din 21. 27. Cohalmŭ 5 din 21. 28. Dobra 5 din 17. 29. Mediaşŭ 5 din 15. 30 Sibiiu 5 din 42. 31. Têrnava inf. 5 din 13. 32. Treiscaune 4 din 21. 33. Braşovŭ I. 3 din 35. 34. Bistriţa 3 din 18. 25. M.-Oşorheiu 2 din 13. 36. Sălişte 2 din 27. 37. Braşovŭ II. 1 din 23.

Despre şcóle şi învĕţătorĭ se alătură acestui raportŭ unŭ conspectŭ tabelaricŭ, şi despre pruncii de şcóle, averea şcólelorŭ, venitulŭ anualŭ alŭ şcólei, şi despre salariele învĕţătorilorŭ asemenea unŭ conspectŭ tabelaricŭ sinopticŭ sub semnele 8/. şi 9/.

B) Catichisaţiunea. După cum arată conspectulŭ alăturatŭ sub 10/. la institute de învĕţămêntŭ strĕine au frecuentatŭ prelegerĭ preste totŭ 6016 elevĭ şi anume:

1) Pedagogii 18. 2) Gimnasii 458. 3) Şcóle reale 62. 4) Şcóle comerciale 4. 5) Şcóle civile 109. 6) Şcóle elementare superióre 265. 7) Şcóle elementare inferióre greco-catolice 505. 8) Şcóle elementare inferióre romano-catolice 181. 9) Şcóle elementare inferióre ev. ref. 257. 10) Şcóle elementare inferióre ev. luterane 186. 11) Şcóle elementare inferióre unitare 67. 12) Şcóle elementare inferióre de statŭ 1713 13) Şcóle elementare inferióre comunale 1683. 14) Şcóle elementare inf. reuniunĭ priv. 518. Suma 6016.

C) Alte obiecte şcolare. I. *Esamenele de cualificaţiune învĕţătorescĭ* s'au ţinutŭ la 30 Iunie 1889 şi ḑilele următóre. Admişĭ la esamenŭ au fostŭ 69 de candidaţĭ, dintre carĭ s'au presentatŭ 65. Din cei supuşĭ esamenului 47 au raportatŭ calculŭ bunŭ, şi au fostŭ provĕḑuţĭ cu testimoniu de cualificaţiune învĕţătorescŭ, subscrisŭ şi de inspectorulŭ regiu de şcóle alŭ comitatului Sibiiu, în înţelesulŭ articulului de lege XVIII din 1879.

II. *Esamenele anuale.* Cu finea anului şcolarŭ 1888/9 s'au ţinutŭ la şcólele nóstre esamenele publice anuale prevĕḑute în §. 104 din Normativulŭ şcolarŭ. Resultatulŭ în generalŭ a fostŭ îndestulitorŭ.

Din rapórtele incurse cu plăcere s'a convinsŭ consistorulŭ, că oficiile protopresbiterale dau esamenelorŭ importanţa ce li-se cuvine, şi că în cele mai multe locurĭ esamenele se facŭ sĕrbătoresce sub conducerea protopresbiterilorŭ. Puţinele casurĭ unde nu se observă întru tóte disposiţiunile regulamentelorŭ din vigóre în urma mĕsurilorŭ luate de către consistorŭ vorŭ dispăré şi ele, şi în privinţa acésta încă vomŭ ajunge la stare normală.

III. *Visitaţiunea şcólelorŭ.* După cum erau întocmite conspectele şcolare de până acuma, oficiile protopresbiterale aşterneau pe la sfêrşitulŭ fiă-cărui anŭ unŭ conspectŭ tabelaricŭ despre visitaţiunea şcólelorŭ din tractŭ, din carĭ conspecte însĕ nu era evidentŭ când a visitatŭ protopresbiterulŭ fiă-care şcólă sub durata timpului instrucţiunei, nu erau evidente eventualele scăderĭ observate în însaşĭ instrucţiunea séu în alte privinţe.

In considerarea disposiţiunilorŭ §. 92 din normativulŭ şcolarŭ, consistorulŭ prin cercularulŭ din 7 Septemvre 1889 Nr. 6073 a însărcinatŭ pe oficiile protopresviterale sĕ raporteze amĕnunţitŭ despre fiă-care visitaţiune a şcólelorŭ din tractŭ, în ce timpŭ s'a făcutŭ şi cu ce resultatŭ.

Din rapórtele întrate consistoriulŭ a constatatŭ şi în direcţiunea acésta unŭ bunişorŭ progresŭ, şi speră, că după indigitările date se va ajunge şi în punctulŭ visitaţiunei şcólelorŭ la cursŭ normal.

IV. Ajutóre. Despre împărţirea sumei de 1200 fl. votate în bugetulŭ anului 1889 pentru şcóle şi învĕţătorĭ se face raportŭ detaiatŭ din plenŭ. La loculŭ acesta observămŭ, că suma votată s'a distribuitŭ întrégă la şcólele şi învĕţătorii, carĭ mai multŭ erau avisaţĭ la acestŭ micŭ ajutorŭ.

Spre a satisface conclusului sinodalŭ Nr. 59 din sesiunea anului 1889 avemŭ onóre a aduce la cunoscinţa Preaveneratului sinodŭ archidiecesanŭ, că despre ajutórele votate din fundaţiunea „Şaguna" în contulŭ anului 1889 acestui senatŭ nu i-s'a făcutŭ nicĭ o notificare.

V. Stipendii. Cu începutulŭ anului şcolar curent au venitŭ vacante din fondurile archidiecesane următórele stipendii:

1. Unŭ stipendiu de 100 fl. din fundaţiunea „Cologea" pentru studenţĭ de orĭ-ce categorie. 2. Trei stipendii à 60 fl. din fundaţiunea „Francisc-Iosefină" pentru studenţĭ din şcólele medii. 3. Unŭ stipendiu de 50 fl. din fundaţiunea „Peiovicĭ," pentru studenţĭ la şcólele medii. 4. Patruspreḑece stipendii de câte 60 fl. pentru elevii din despărţĕmêntulŭ pedagogicŭ alŭ seminariului archidiecesanŭ.

Stipendiile acestea, în urma concursului publicatŭ în fóia archidiecesană pentru publicaţiunĭ „Telegrafulŭ Român", s'au distribuitŭ şi de presentŭ suntŭ tóte ocupate.

VI. Conferinţele învĕţătorescĭ. Conferinţele învĕţătorescĭ s'au ţinutŭ şi în anulŭ 1889, într'una cu adunările generale ale reuniunilorŭ învĕţătorescĭ, mai cu sémă în feriele de véră. Acolo s'au pertractatŭ, conformŭ regulamentelorŭ respective, atâtŭ temele pedagogice-didactice, carĭ s'au datŭ de aicĭ, câtŭ şi cele alese de înse-şĭ reuniunile; ér protocólele adunărilorŭ generale s'au subşternutŭ consistoriului spre revisiune şi aprobare.

Adunărĭ generale au ţinutŭ tóte reuniunile în decursulŭ anului şi deşi frecuentarea lorŭ nu a fostŭ pretutindenĭ cea dorită, totuşĭ se póte constata faţă cu anii precedenţĭ o participare mai bună a învĕţătorilorŭ la aceste întrunirĭ atâtŭ de folositóre.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 12 Maiu st. n. 1890.

		Cump.		Vênd.
Banconote romănescĭ	Cump.	9.34	Vênd.	9.37
Argintŭ românescŭ	„	9.29	„	9.32
Napoleon-d'orĭ	„	9.37	„	9.40
Lire turcescĭ	„	10.62	„	10.67
Imperialĭ	„	9.60	„	9.65
Galbinĭ	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	—.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	—.—	„	—.—
Ruble rusescĭ	„	132.	„	133.
Mărcĭ germane	„	57.80	„	58.05

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 10 Maiu st. n. 1890

Renta de aurŭ 4%	103.15
Renta de hârtiă 5%	99.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	117.95
dto argintŭ	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	113.50
Bonurĭ rurale ungare	89 —
Bonurĭ croato-slavone	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	137.60
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	126.60
Renta de hârtiă austriacă	89.45
Renta de argintŭ austriacă	89.85
Renta de aurŭ austriacă	110.10
Losurĭ din 1860	138.50
Acţiunile băncei austro-ungare	848.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	339.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	299.75
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.55
Napoleon-d'orĭ	9.40
Mărcĭ 100 împ. germane	58.—
Londra 10 Livres sterlinge	118.15

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se aboneză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Administraţ. „Gaz. Trans."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Octomvrie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ accele-ratŭ.	Trenŭ accele-ratŭ	Trenŭ omni-bus	Tren de per-sóne
Viena	3.40	8.—	8.—	
Budapesta	9.20	2.—	3.10	6.10
Szolnok	11.18	4.05	7.22	9.28
P. Ladány	12.57	5.46	5.52	11.38
Oradea-mare	2.22	7.01	8.46	1.51
	2.30	7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd	3.—	7.41	10.21	2.55
Rév	3.31	8.16	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia	4.24	9.05	1.57	4.49
Huiedin	4.52	9.35	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş		Tren de persóne	4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕşel	5.49		4.58	6.38
Cluşiu	6.02	10.35	5.26	6.56
	6.14	11.02		7.15
Apahida		11 23		7.48
Ghiriş	7.28	12.44		9.13
Cucerdea	7.52	1.27		10.04
Uióra		1.34		10.12
Vinţulŭ de susŭ		1.42		10.19
Aiud	8.21	2.07		10.45
Teiuşŭ	8.38	2.26		11.34
Crăciunelŭ		3.11		12.11
Blaşiu	9.18	3.24		12.29
Micăsasa		3.54		1.10
Copşa mică		4.09		1.30
Mediaşŭ	10.08	4.39		2.14
Elisabetopole	10.32	5.11		2.54
Sighişóra	11.07	5. 5		3.35
Haşfalĕu		6.12		4.07
Homorodŭ	12.31	7.32		5.54
Ágostonfalva		8.17		6.39
Apatia		8.37		7.13
Feldióra	1.20	9.06		7.45
	1.40	9.45		8.32
Braşovŭ	2.14			
	2.34			
Timişŭ	3.17			
Predealŭ	3.40			
Bucuresci	9.30			

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accele-ratŭ	Trenŭ omni-bus	Trenŭ accele-ratŭ.	Tren de per-sóne
Bucuresci	7.35			
Predealŭ	12.50			
Timişŭ	1.19			
Braşovŭ	1.55			
	2.15	4.54		7.07
Feldióra	2.47	5.37		7.44
Apaţa		6.15		8.09
Ágostonfalva		6.43		8.29
Homorodŭ	3.56	7.31		9.07
Haşfalĕu		9.09		10.34
Sighişóra	5.28	9.33		10.20
Elisabetopole	5.57	10.02		11.09
Mediaşŭ	6.19	11.04		11.35
Copşa mică		11.24		12.19
		11.39		11.59
Micăsasa		11.57		12.15
Blaşiu	7.09	12.30		12.43
Crăciunelŭ		12.45		12.55
Teiuşŭ	7.42	1.13		1.07
Aiudŭ	8.05	2.28		2.11
Vinţulŭ de susŭ		2.48		2.33
Uióra		2.56		2.40
Cucerdea	8.32	3.14		2.46
Ghirişŭ	9.—	4.01		3.27
Apahida		5.28		4.47
Cluşiu	10.21	5.56	Trenŭ mixtŭ.	5.08
	10.41	6.45	8.—	5.32
Nădăşelŭ		7.06	8.36	
Gîhrbău		7.22	9.02	
Aghireşŭ		7.37	9.32	6.11
Stana		8.03	10.11	
B. Huiedin	11.54	8.24	10.51	6.43
Ciucia	12.24	9.04	12.16	7.12
Bucia		9.20	12.50	
Bratca		9.37	1.19	
Rév	1.03	9.55	2.—	7.51
Mezö-Telegd	1.29	10.20	3.04	8.17
Fugyi-Vásárheli		10.47	3.36	
Várad-Velencze		10.57	3.52	
Oradea-mare	1.54	11.04	4.03	8.42
	2.04	11.19	4.47	8.47
P. Ladány	3.20	1.19	7.30	10.08
Szolnok	5.—	3.31	11.51	11.51
Budapesta	7.15	6.30	9.55	1.55
Viena	1.40	1.40		7.15

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omni-bus	Trenu de pers.	Trenu de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
	2.17	4.29	6.06
Glogovaţŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulişŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborşinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad.		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăştia		11.—	11.39
Şibotŭ		11.29	12.01
Vinţulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiuşŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenu mixt	Trenu de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.23
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicica	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborşinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulişu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaţ	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Haţegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Baniţa	11.50	3.53
Petroşeni	12.30	4.25

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşeni	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	6.—
Sighişóră	8.56

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.30
Ţagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistriţa	11.—

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	3.—
Ţagŭ-Budatelecŭ	6.49
Murĕşŭ-Ludoşŭ	9.25

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică	2.05	4.35
Şeica mare	2.38	5.05
Lómneşŭ	3.22	5.46
Ocna	3.46	6.17
Sibiiu	4.18	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	9.10	9.50
Ocna	9.37	10.14
Lómneşŭ	10.05	10.40
Şeica mare	10.40	11.10
Copşa-mică	11.09	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Miraşteu	5.21	12.36	6.08
Oşorheiu	5.40	12.55	6.27
	6.—	4.58	—
Reghinul-sás.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-sás.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	6.45	12.15	10.20
Miraşteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.31	2.02	12.06
Cheţa	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Notă: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.